

Un dibuix de... *Jutta Bauer*

Àngel Burgas. Escriptor

La il·lustradora alemanya Jutta Bauer (Hamburg, 1955) va ser una de les convidades d'honor a la Setmana Internacional del Llibre Infantil i Juvenil que, amb el lema «Llegir ens porta lluny», es va desenvolupar al CCCB de Barcelona del 26 de gener al 4 de febrer. La Setmana, organitzada pel Goethe Institut de Barcelona i el Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil, i que comptà amb la col·laboració de moltes entitats europees, va ressaltar, i això és molt d'agrair, la presència dels il·lustradors i la seva feina. Exposicions, taules rodones, visites guiades i altres activitats van comptar amb la participació d'il·lustradors i il·lustradores de primera fila, entre ells la Jutta Bauer, que venia d'Alacant i a qui vaig conèixer el dia de la inauguració de la Setmana a la rampa exterior d'accés al CCCB, on tots dos ens havíem refugiat per satisfer una necessitat gens beneficiosa per als nostres pulmons.

Jutta Bauer va néixer a Hamburg el 1955. Va començar il·lustrant llibres d'altres autors, especialment remarcable és la seva producció amb Christine Nöstlinger. Més endavant va decidir crear, escriure i il·lustrar les seves pròpies històries. Des de 1991 realitza també pel·lícules d'animació. El 2001 va obtenir el Premi nacional de literatura juvenil (*Deutschen Jugendliteraturpreis*) amb *Schreimutter* (*Madrechillona*. Lòguez, 2001 / *Marecrits*. Lòguez, 2004). És molt coneguda pels seus llibres *Königin der Farben* (*La reina de los colores*. Lòguez, 2003), *Opas Engel* (*El ángel del abuelo*. Lòguez, 2002) i *Selma* (José Martí, 2002).

—*És cert que aquest matí li han robat la bossa?*

—Doncs sí. Segon cop que visito Barcelona, i segon cop que em roben la bossa! Fa molts anys, durant la primera visita, va ser a la Rambla. Ara, que he vingut per feina, a l'interior mateix del CCCB!

Vaig pensar que ja era mala sort. La Jutta és una dona d'una sola peça. Té una mirada penetrant i el seu físic combina d'una forma curiosa la fortalesa i la vulnerabilitat. És forta i dura en els moviments, però fràgil i inquieta en l'actitud.

—Hi duia els llibres de castellà, perquè he aprofitat la meua estada a la ciutat per fer un curs de castellà; la càmera de fotos i, el que més m'ha dolgut, el petit quadern on dibuixo. Sempre va amb mi, és el meu dietari i allí hi plasmo la meua visió de les coses. Què hi farem. També acostumo a explicar anècdotes als amics mitjançant dibuixos! Utilitzo el quadern o les estovalles de paper dels restaurants. Són una mena de *storyboards* espontanis i personals.

Ho comprovo l'endemà mateix, quan explica un episodi amb un gos, un dia d'acampada, que perfila amb molta gràcia a les estovalles de paper sobre les quals sopem. La Jutta és extravertida i traspua optimisme. Es mou nerviosa, sembla que està a l'aguait de tot el que passa al seu voltant. Està per tu i per mil coses més alhora. M'explica que abans d'arribar a la ciutat ha passat pel Segundo Salón del Libro Infantil Ilustrado Ciudad de Alicante, on va visitar l'exposició «Alicante Ilustra». Em comenta que ha quedat meravellada del treball dels joves il·lustradors del país.

—M'ha sorprès, realment. M'ha semblat una obra molt fresca i moderna, molt innovadora. Potser als il·lustradors alemanys ens costa més innovar o arriscar, perquè venim d'una forta tradició i ens emmirallem en els nostres grans clàssics. El pes del passat se-
gur que influeix en un creador emergent. Espanya, i Catalu-

nya, pel que sé, no té una tradició «recent» tan important. Van ser molts anys de sequera durant la dictadura, i els il·lustradors clàssics no van tenir la promoció i projecció a nivell institucional, imagino, de les quals sí han gaudit sempre els alemanys. Els joves il·lustradors espanyols mostren una llibertat sense límits i un afany d'exploració que valoro molt positivament.

—*Quins il·lustradors alemanys actuals destacaria?*

—M'uneix una bona amistat amb la Rotraut Susanne Berner, que és aquí al CCCB, participant també en la Setmana. Ella viu a Munic, però coincidim molt sovint en fires. M'encanta la feina d'Anke Feuchtenberger, tan pictòrica, i la de Martin Tom Dieck. Sóc amiga i admiradora de Thomas Müller, conegut per les sigles TXMX, un artista alternatiu que també viu a Hamburg i que és força *trash*, en una línia contracultural, i que promou moltes mogudes a la ciutat.

—*He estat mirant el seu àlbum La reina de los colores, editat per Lóquez el 2003. El fet que hi predomini tant el traç i el color per sobre de la línia m'ha fet pensar en Miró.*

—Miró m'agrada molt, sí. Ho diu pels colors?

—No, no només. El llibre es fonamenta en la psicologia dels tres primaris, sí, però el que m'ha cridat més l'atenció és el traç lliure. El guixot. També he vist aquest efecte en altres obres, com ara El àngel del abuelo. M'agrada molt com construeix la figura etèria de l'àngel.

—Amb La reina dels colors tot va funcionar una mica diferent. Perquè l'àlbum va ser posterior al film d'animació. Sabia que la reina fou, originàriament, un personatge animat? Doncs sí, així va ser. Després el vam passar a format àlbum. Vull dir que la reina ve directament del moviment de l'animació. Potser per això el traç és tan lliure: és la traducció d'aquella reina mòbil.

—*Un format alternatiu...*

—M'encanta descobrir i experimentar

amb mitjans alternatius, a més a més del paper. Les imatges en moviment, o les històries per escoltar. M'han editat algunes obres en *hörbuch*. Sap què són? Els *hörbücher* són els llibres per escoltar, enregistrats en format CD. A Alemanya tenen molt d'èxit i es publiquen paral·lelament a l'obra escrita. Les grans novel·les tenen sempre una versió *hörbuch* per escoltar.

A Alemanya s'estila molt el *hörbuch*. La gent escolta la història quan feineja per casa, quan condueix o quan es vol relaxar. Hi ha presentacions de *hörbücher*: 100 persones en una sala, en penombra, escoltant el CD en silenci i atenció.

—*I pagant entrada, no?*

—Sí, és clar. Assistir a una audició de *Hörbuch* o a una *Vorlesung* costa uns euros. Normalment et descompten el que has pagat si compres el llibre o el CD d'àudio.

—*Aquí, ara per ara, això em sembla impen-sable. Fins i tot les lectures, les Vorlesungen, no són gaire habituals...*

—Jo admiro aquesta manera viva de fer arribar el meu llibre a l'infant. I exigeixo enriquir el «llibre per escoltar» igual que faig amb les il·lustracions. El llibre per escoltar no es veu, per això exigeixo que no perdi la riquesa, i la manera d'aconseguir-ho és preparar la millor gravació possible, amb l'ajuda de la tècnica, és clar, i també de la imaginació i la creativitat. Són importants els sorolls, la traducció dels colors en sorolls, i els estats d'ànim dels protagonistes narradors en la veu de bons actors. He descobert una orquestra fantàstica que s'ha encarregat de la gravació del meu darrer llibre. A ells els puc demanar la traducció d'un estat o una sensació i ho aconsegueixen. Volia transmetre el calor, i ells ho van saber fer: van registrar l'espèctec de l'oli mig roent quan hi tires un ou per ferrar-lo. Aquesta és la màgia! Les editorials, evidentment, no estan per romanços, i és difícil que t'escoltin i s'esforcin per aconseguir el resultat que vols. Jo ho procuro, hi insisteixo i batallo.

—*És una bona manera de traduir els colors...*

—En una presentació de *La reina dels colors* vaig cuinar unes sopes de colors, una groga, una vermella i una blava. Volia que la gent degustés

aquelles sopes de colors igual que vull que els infants sentin els colors quan escolten un llibre meu en CD.

La mirada inquieta també es fa palesa en el comportament vital de la Jutta. Intervé, pregunta, barreja records i pensaments, organitza. El darrer dia de la Setmana al CCCB, s'organitza una acció conjunta dels il·lustradors convidats. Dalt de la tarima, i amb els comentaris en directe de la directora del Goethe Institut de Barcelona, l'Ursula Wahl, la Jutta proposa les regles del joc. Es tracta d'emular els surrealistes dels anys vint amb el joc dels Cadàvers exquisits: obres col·lectives fetes amb moltes mans, un artista darrere d'un altre, sobre un mateix paper. A la Jutta se la veu atrafegada i activa. Ha adoptat el paper de coordinadora dels participants més que d'il·lustradora convidada. Posa els papers i els treu; dicta l'ordre dels qui hi intervenen; si no l'entenen, s'explica amb moviments exagerats i gesticula. Fins i tot deixa passar el seu torn, pendent com està del desenvolupament de l'acció.

—Tinc una actitud vital participativa, per naturalesa. Visc des de fa temps en un lloc tranquil, on mantinc una relació molt estreta amb els veïns, que són amics. Hi ha un deix de vida «en comú» en les nostres relacions! De tant en tant fem una mena de mercadeig entre nosaltres:

ens intercanviem roba que ja no ens posem i que es pot aprofitar! Jo deixo peces meves i de la meua família a la parada; sí, de fet es tracta d'una mena de parada! I de la mateixa manera agafo coses dels veïns que em poden fer servei. És una relació molt sana. Els nostres fills sempre han estat en contacte i hem fet de pares tots plegats i alhora! Jo cuidava els meus i els dels altres! Necessito aquesta comunicació real i directa amb la gent que m'és propera. M'ajuda a viure, a sentir que formo part de la societat.

Viu a Hamburg. Dóna classes d'il·lustració i remarca la importància de la seva labor d'educadora. Té un bloc a Internet on penja els treballs dels seus alumnes perquè la gent pugui opinar-hi.

—Crec en l'ensenyament individualitzat. Cada alumne treu el que porta a dins, el seu jo autèntic, allò

que vol expressar. Jo faig de mediadora entre els alumnes i les seves creacions: els ajudo a valorar les seves possibilitats, a treure tot allò que és autèntic, personal, i que els distingeix dels altres. Aquesta és la meua feina.

Pertany a una família de moltes germanes. El seu somni de petita era dibuixar, no es veu fent una altra cosa.

—També m'agrada cuinar. I menjar bé.

Ella es veu en el personatge de la *Reina dels colors*. Una dona que s'estima la vida. Els colors de la natura l'afecten i li canvien l'humor.

—Les fires són part de la feina. És el moment de relacionar-se, de fer coneixences. Però és necessari desconnectar i tenir el teu espai privat i íntim, fora del món professional. Sap on m'aïllo, jo? Tinc una mena de casa flotant sobre les aigües.

